

**centimetri
humanosti**

ROMIĆ

izložba

ĐORĐE ROMIĆ:	CENTIMETRI HUMANOSTI
Kustosica izložbe:	Davorka Perić
Mjesto održavanja:	Srpski kulturni centar Preradovićeve 21, Zagreb
Trajanje postava:	10. 6. — 3. 7. 2026.
Likovni postav:	Davorka Perić
Grafičko oblikovanje:	Jelena Perić-Bulaja
Tehnički postav:	Vedran Grladinović i Val Mačukatin
Organizator:	Arhiv Srba u Hrvatskoj / Srpsko narodno vijeće, Zagreb
Financijska podrška:	Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Republike Hrvatske
Fotografija:	Privatni arhiv Đorđa Romića / Sandro Lendler / Davorka Perić

katalog

ĐORĐE ROMIĆ:	CENTIMETRI HUMANOSTI
Nakladnik:	Srpsko narodno vijeće
Za nakladnika:	Boris Milošević (SNV)
Autori projekta:	Andrej Šimić i Davorka Perić
Urednici kataloga:	Davorka Perić i Andrej Šimić
Tekstovi:	Davorka Perić / Zvonko Pađen / Andrej Šimić
Dizajn:	Jelena Perić-Bulaja
Naziv tiskare:	Kasanić d.o.o.
Naklada:	100
Mjesto i godina izdanja:	Zagreb, 2026.
ISBN:	978-953-7442-90-3

Zahvale:	Udruženje hrvatskih arhitekata Zlatko Čižmek / Zvonko Pađen / Lea Bulaja
----------	---

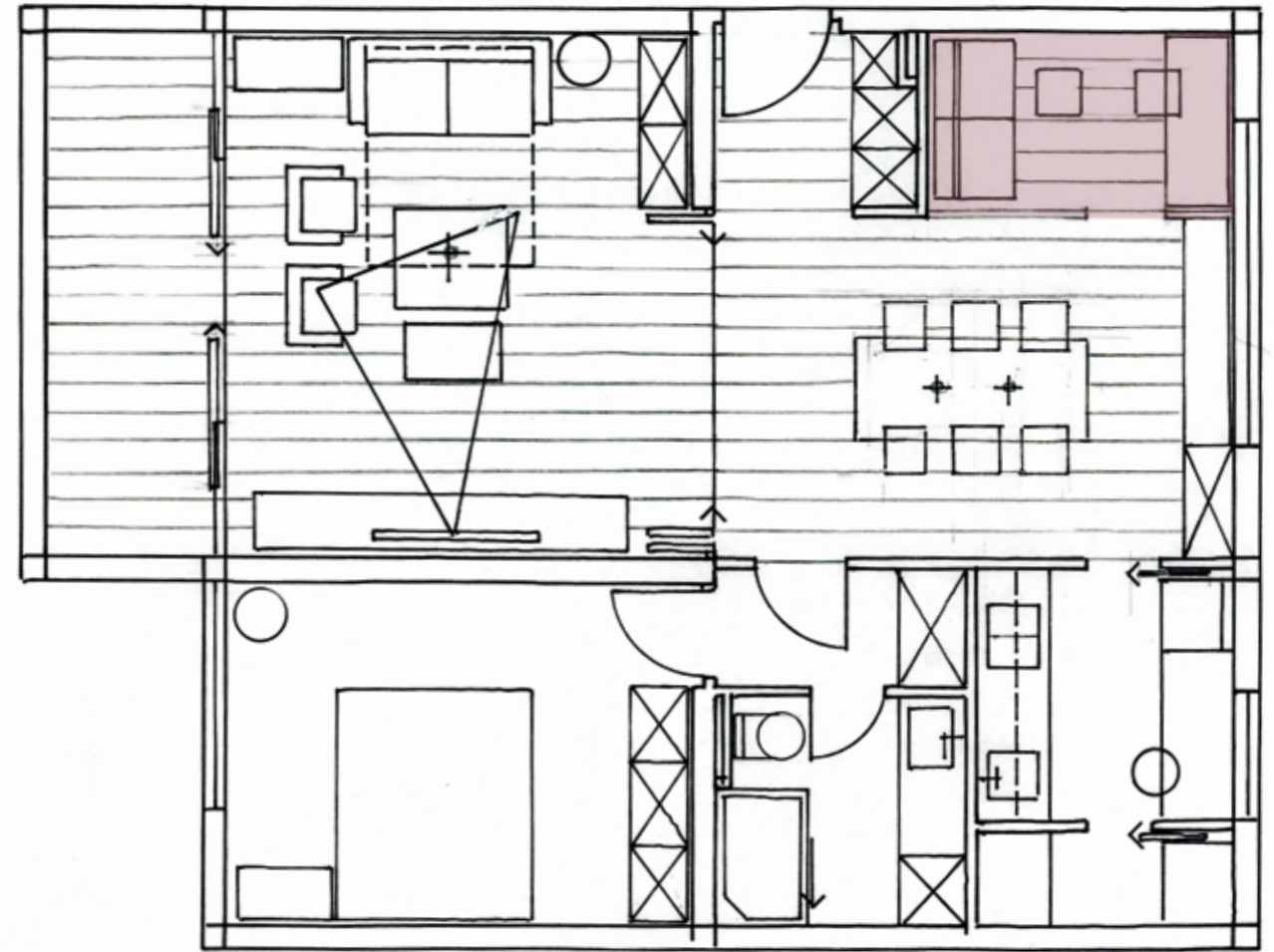
SNV
CHB

Ovaj projekt reliziran je uz financijsku podršku Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina. Sadržaj ovoga dokumenta u isključivoj je odgovornosti Vizure aperte i Srpskog narodnog vijeća i ni pod kojim se uvjetima ne može smatrati kao odraz stajališta Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina

ROMIĆ

davorka perić

centimetri humanosti: arhitektura kao moralni čin

Kompleks Fonda stambene solidarnosti — tlocrt stana
s karakterističnih **pola sobe** — Knin — 1975.

6 Komplex Fonda stambene solidarnosti — ulično pročelje **sistem pomičnih sjenila** — Knin — 1975.

stanovanje — u tlocrtu i gradu

Osnovna ideja ove izložbe proizlazi iz činjenice da, unatoč raznovrsnim projektantskim angažmanima koji se kreću od javnih i poslovnih preko obrazovnih sadržaja, osnovna preokupacija arhitekta Đorđa Romića ostaje stanovanje. Njegov rad nije puko projektiranje volumena, već kontinuirano istraživanje kvalitete života kroz preciznu organizaciju unutrašnjeg prostora i njegov odnos prema urbanoj cjelini.

Središnja točka njegova nastojanja jest namjera da se jednim potezom, u specifičnim uvjetima, jedinstveno riješe problemi individualnog, prijelaznog i kolektivnog stanovanja. Romić ne nudi unificirana rješenja, već teži ponuditi što širi i kompleksniji spektar mogućnosti, tražeći arhitektonske odgovore koji su primjenjivi u različitim uvjetima i životnim situacijama.

Ova izložba ilustrira taj put: od strogo definiranih tlocrtnih shema masovne stanogradnje koje su svoju najpotpuniju provjeru doživjele u naselju Dugave,¹ pa

¹ Višestambeno-poslovni blok S-11 u naselju Dugave, Zagreb (u suradnji sa Stjepanom Tešijom), 2. nagrada/1. plasman na javnom anonimnom natječaju, 1976.

sve do vizionarskih „otvorenih sistema“ koji brišu granice između obiteljske kuće i višestambenog objekta. U njegovu radu tlocrt postaje osnovna jedinica kojom se gradi i afirmira gradski prostor.

Arhitektura Đorđa Romića, promatrana kroz prizmu suvremene revalorizacije, ne predstavlja samo puki zbroj izgrađenih objekata, već duboko koherentan i etički utemeljen sustav koji je desetljećima uporno tragao za humanizacijom kolektivnog stanovanja. U kontekstu socijalističke stanogradnje, koja je često bila razapeta između rigidnih birokratskih normi i imperativa masovne gradnje, Romić se profilira kao autor koji arhitekturu shvaća prvenstveno kao moralnu kategoriju. Kako primjećuje Tomislav Odak,² Romić je jedan od onih

² „Malo je arhitekata u nas koji su sami odabrali svoju poziciju i svoj način djelovanja. Češće se događa da prilike i okolnosti odabiru arhitekta. Naše vrijeme i sredina imaju arhitekta koji na neki način odgovara zahtjevima koji se postavljaju. Danas su to ljudi uglavnom spremni prihvatiti neizbježne diktate. Pri tome jedni postaju gluho i nijemo oruđe prakse, koja je u nas sinonim za posebnu balkansku varijantu biznisa, gluposti, beskrupuloznosti, služeći pritom kao paravan za izvođenje nečuvenih prostornih nasilja.“

foto: Davorka Perić, 2026.

rijetkih stvaralaca koji su uspjeli sačuvati vjeru u arhitektonski poziv služeći se profesionalnom mimikrijom; on je naizgled prihvaćao zadane diktate sustava, ali ih je elastično tumačio u korist moralnih i stručnih pretpostavki, čime je postizao natprosječnu kvalitetu čak i u najrestriktivnijim uvjetima. Njegov rad polazi od same srži stambene jedinice, gdje tlocrtna shema prestaje biti statični okvir i postaje fleksibilan sustav sposoban odgovoriti na dinamične, često nepredvidive potrebe korisnika.

Drugi, a mnogo rjeđi, uspijevaju sačuvati vjeru u poziv, ulogu i značaj arhitekture. Oni se više-manje uspješno služe mimikrijom. Ti su ljudi spremni prihvatiti diktate koji se pred njih postavljaju, ali i dovoljno vješti i elastični da ih tumače u svoju korist. Te dvije osobine: prividna prilagodljivost datim uvjetima i zahtjevima, spretnost i dovitljivost u traženju puta između bezuvjetnog diktata, te profesionalnih i moralnih pretpostavki djelovanja arhitekta, omogućuju pojedincima postizanje natprosječne kvalitete u projektima i realizacijama. Romić je jedan od njih.³) Odak, Tomislav. Stambena arhitektura Đorđa Romića, *Arhitektura: časopis za arhitekturu, urbanizam i primijenjenu umjetnost*, 1982. : 182/183

Središnji doprinos Romićeve tlocrtno-logike očituje se u njegovoj legendarnoj inovaciji, prvi put primijenjenoj u kompleksu stambenih zgrada Fonda stambene solidarnosti u Kninu, kada u socijalne stanove uvodi koncept male polusobe, izbe ili „hobby sobe“, prostora promjenjive funkcije od šest i nešto kvadratnih metara, odvojenog tek pregradom. Ovaj naizgled skroman prostorni dodatak, vezan za učenje Nevena Šegvića koji je upozoravao na nužnost funkcionalističke nadogradnje stanovanja u svrhu dostojanstvenog življenja, bio je zapravo revolucionaran civilizacijski iskorak: omogućio je funkcionalno dostojanstvo višečlanim obiteljima na minimalnoj površini, rješavajući onaj mučni „aspiracijski paradoks“³ u kojem su želje stanara uvelike bile u raskoraku s njihovim realnim mogućnostima jer im je *falila soba viška*.⁴ Romić je razumio da treći član

3 Knežević, Grozdan. „Aspiracijski paradoks u naselju Sesevski Kraljevac“. *Arhitektura: časopis za arhitekturu, urbanizam i primijenjenu umjetnost*, 1983./1984. : 36–37, 186–188

4 Arhitekti ARCHIsquada oblijepili bi oglasna mje-

Stambene zgrade u naselju Cesarčeva (sa S. Tešija) — **vrtovi / odmor i druženje / drvena sjenila**
Izvedbena nagrada na pozivnom anonimnom natječaju, Sisak — 1977.

obitelji traži prostor za izolaciju ili rad, te je vrhunskom projektantskom dosjetljivošću transformirao kruti socijalni standard u prostor prilagođen stvarnom životu. Ta se duboka osjetljivost s razine tlocrta stana prirodno i logično širi na čitavo tijelo zgrade, koja u Romićevoj interpretaciji postaje ključni posrednik između stroge privatnosti doma i javnog prostora grada. Njegovi kasniji stambeni objekti u Sisku (Cesarčeva III), Kninu (višestambene zgrade) i Zagrebu (Ferenščica, Dugave Zona 2) nisu izolirani monoliti, već mjesta koja promišljaju prilaze, prolaze i trijemove kao integralne zone socijalizacije. Umjesto sterilnih i otuđenih hodnika, on projektira natkrite prostore s ugrađenim mjestima za sjedenje, čime svjesno potiče susjedsku komunikaciju i vraća osjećaj zajedništva u kolektivno stanovanje.

sta u kvartu, rasvjetne stupove i haustore letcima koji su duhovitim porukama pozivali stanovnike na dijeljenje vlastitih stambenih problema („Fali vam soba viška?“ bila je pozivna sintagma letaka projekta Hitna arhitektura). Beroš, Ana Dana. *Život umjetnosti*, Vol. 107, No. 2, 2020. : 1–16

U sisačkom modelu, točnije u stambeno-urbanističkom rješenju Cesarčeva III,⁵ Romićeva vizija zgrade kao živog organizma doživljava svoju punu afirmaciju. Romić i Stjepan Tešija ovdje ne projektiraju samo stanove, već čitav mikrosvijet u kojem unutarnja dvorišta s povrtnjacima, klupama i stablima ne služe samo estetskom uljepšavanju, već omogućuju neposredan kontakt s prirodom i aktivno sudjelovanje stanara u oblikovanju vlastite okoline. Ovakav integracijski pristup izravno rješava krizu otuđenog funkcionalizma, transformirajući zgrade iz hladnih „strojeva za stanovanje“ u humane urbane aglomeracije koje pulsiraju životom. Sličnu težnju ka inovaciji vidimo i u naselju INA-Nafta-plin u Sesevskom Kraljevcu, gdje je u suradnji s Grozdanom Kneževićem ponudio „otvoreni sistem građenja“. Tim je eksperimentom korisnicima omogućeno da postanu suautori svog životnog prostora,

5 I. (izvedbena) nagrada na pozivnom anonimnom natječaju za idejno arhitektonsko-urbanističko rješenje naselja Cesarčeva III u Sisku (koautor: Stjepan Tešija / djelomično realizirano). 1976.

Urbanističko rješenje — tipski stambeni objekti za INA Naftaplin s G. Knežević, **Sesvetski Kraljevec** — 1977.

foto: Sandro Lendler, 2026.

čime je Romić osporio dogmu o pasivnom stanaru i ponudio model koji anticipira suvremene participativne prakse.

Tamara Bjažić Klarin i Luka Korlaet u zajedničkom tekstu o Dugavama za Život umjetnosti ističu važnost zagrebačkih blokova međaša u društveno i urbanistički prilagođenom stvaranju novih komunikativnijih i interaktivnijih modela novozaagrebačkih stambenih naselja: "U povijesti zagrebačke društvene stanogradnje i planiranja stambenih zajednica naselje Dugave ima poziciju međaša, prototipa naselja građenih od sredine 70-ih do 90-ih godina 20. stoljeća. Realizirane u razdoblju od 1975. do 1981., Dugave su odgovor na akutnu gradotvornu krizu 1960-ih, odnosno, CIAM-ova funkcionalnog grada i tržišno orijentirane, tipski unisone društvene stambene izgradnje temeljene na masovnoj prefabrikaciji.", te pojašnjavaju "... Tijekom 1960-ih sustavno se radi na definiranju standarda naselja, kreiranju prostora društvene interakcije i participaciji krajnjih korisnika — stanara. Glavni preduvjet za implementaciju svega navedenoga bilo je uvođenje decentraliziranog modela Društveno usmjerene stambene izgradnje (DUSI), omogućeno novim Ustavom 1974. godine. Ne manje važna bila je i promjena načina izrade i razine razrade projekta naselja. U Dugavama Provedbeni urbanistički plan naselja (PUP) usvojen 1975. bio je podloga za javni natječaj za urbanističko-arhitektonski projekt centra i tri stambene zone naselja, otvoren isključivo za zagrebačka projektna poduzeća."⁶ Nagradu za centar

6 Bjažić Klarin, Tamara; Korlaet, Luka. „Novozaagrebačko naselje Dugave: novi model proizvodnje

i stambenu Zonu 1 dobio je tim Urbanističkog instituta SR Hrvatske, odnosno tim autora Ivana Čižmeka i Tomislava Odaka. Među nagrađenim autorima za druge dvije zone bili su Nevenka Postružnik, Đuro Mirković i Đorđe Romić.⁷

Nadalje, autori ističu prilagođenost morfološkom kontekstu „Blokovi su tlocrtno gradirani od potkovastih poluotvorenih (Zona 1), preko *izlomljenih nizova* (Zona 2) do zatvorenog, srcolikog bloka (Zona 3), položaj sela, tj. zelenog *diska* i izračun težišta naselja pozicioniranog u sjeverozapadnom dijelu kazete diktirali su dispoziciju središta naselja, stambenih zona i njihovo povezivanje sabirnom, kružnom prometnicom. Svaka zona ima tri do pet poluotvorenih, razvedenih stambenih *blokova* (ukupno njih trinaest), prosječne visine četiri kata. Relacija s postojećim selima uspostavljena je već spomenutim pozicioniranjem novih parcela za individualnu obiteljsku izgradnju u njihovoj neposrednoj blizini."⁸

stambene zajednice". Život umjetnosti 107, 2020. : 95, pristupljeno 5. svibnja 2026., <https://hrcak.srce.hr/file/374985>

7 Ibid. : 102–103, II. nagrada (podijeljen I. plasman – zona 2) na anonimnom javnom arhitektonsko-urbanističkom natječaju za stambeno naselje Dugave u Zagrebu (koautor: Stjepan Tešija / realizirano). 1976., Hrvatski muzej arhitekture Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, Zapisnik ocjenjivačkog suda općeg, gradskog, anonimnog natječaja za urbanističko-arhitektonsko rješenje stambenog naselja „Dugave“.

8 Ibid. : 103, „Također, poštivala se i topografija mjesta pa se presušeni rukavac rijeke Save iskoristio kao centralna oblikovna tema parka.“ (Šimpraga, Saša. „Zagreb kakav ni/je, razgovor s Borislavom Doklestićem“, Vizkultura, 2017., <https://vizkultura.hr/zagreb-kakav-nije/>, pristupljeno 5. svibnja, 2026.

U zagrebačkim naseljima poput Dugava, koja su bila laboratoriji novih planerskih praksi temeljenih na modelu Društveno usmjerene stambene izgradnje, Romić je bio jedan od aktera koji su raskinuli s rigidnim CIAM-ovim funkcionalizmom. Njegov rad u stambenom bloku S-11 unutar Dugava implementira koncepte poluotvorenih blokova i autonomne pješačke mreže, pretvarajući ulicu u ponovno afirmirani element gradskog prostora.

Kasnija faza Romićeva opusa donosi onaj suptilni, ali značajni „kopernikanski obrat“ kroz prihvaćanje postmodernističkih ideja koje su redefinirale identitet arhitektonskog objekta: u naselju Gredice⁹ on uvodi elemente individualnosti koji razbijaju uniformiranost masovne gradnje. Ivo Marojević s pravom ističe Romićevu upotrebu stiliziranih klasičističkih zabata¹⁰ kao vrhunski primjer postmodernog senzibiliteta; ti zabati i trokutasti krovni prozori nisu bili puka dekoracija, već rafinirani semantički naglasci koji evociraju pučku i građansku arhitekturu, pružajući stanarima nužan osjećaj prepoznatljivosti i pripadnosti.

9 U okviru postava izložbe Zagreb, ah Zagreb Andrije Rusana Romićeve Gredice izlagane su u Zagrebu, Ljubljani, širom Jugoslavije, Beču, Berlinu, New Yorku i dr.

10 Marojević, Ivo. „Zagrebačka arhitektura osamdesetih“. Radovi Instituta za povijest umjetnosti, 16, 1992. : 241

Stambeno-poslovni kompleks Gredice blok K1 — Zagreb — 1987.

Robna kuća Dinarka, s G. Knežević — Knin — 1975.

knin u velikom mjerilu — od trga do grada

Posebno poglavlje profesionalne biografije Đorđa Romića ispisano je u Kninu, gradu koji je on promišljao u velikom, gotovo monumentalnom mjerilu, nadilazeći okvire pojedinačnih građevina u potrazi za cjelovitim urbanističkim oblikovanjem. Njegova vizija grada, rješenje centralnog trga, započinje stvaranjem idejnog, nikad dosanjanog rješenja za hotel garni. Prostor ispred kninske robne kuće¹¹ i kavane, zamišljen je kao prostor intenzivnog druženja i središte društvene kohezije. Taj trg, smješten uz Željezničku stanicu kao ulazni portal, služi kao temeljni čin za promišljanje moguće fizionomije grada i generator urbaniteta koji povezuje ključna kontaktna mjesta.

U ovaj se razvojni niz organski uklapaju volumeni Srednjoškolskog centra „Bratstvo i jedinstvo“,¹² zamišljenog kao edukativno i društveno sidro, poslovne

zgrade Elektrodistribucije Split te višestambeni objekti i Mala Pijaca.¹³ U tim je zahvatima Romić arhitekturu prilagođavao klimatskim uvjetima i lokalnom kontekstu kroz specifičnu interpretaciju prizemlja i pomične grilje na lođama, unoseći u javne prostore red i humanost koju je Neven Šegvić isticao kao ključnu vrlinu zrele faze socijalističke stanogradnje. Knin je u toj viziji promatran kao grad koji mora aktivno komunicirati sa svojom topografijom i dolinom rijeke, stvarajući sklad između izgrađenog i prirodnog okoliša.

Ova se urbana matrica najsnažnije materijalizira u viziji Spomenika oslobođiocima na brdu Spas,¹⁴ monumentalnoj vertikali od dvadeset i pet metara koja dominira čitavom regijom. Shvaćen kao „znak, spomen i putokaz, spomenik svojom pojavnošću označava začetak novog svijeta“,¹⁵ kako će istaknuti

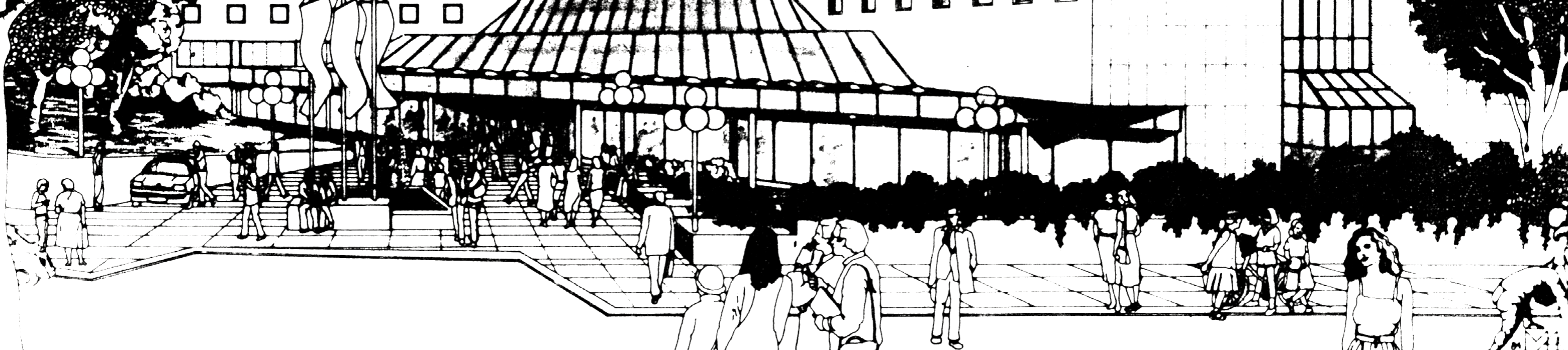
¹¹ Robna kuća Dinarka, Knin (s G. Knežević).

¹² Izvedbena nagrada na pozivnom natječaju za idejno arhitektonsko-urbanističko rješenje Srednjoškolskog centra u Kninu (koautor: M. Sabolović, izv. projekt Dž. Voljevica), 1980.

¹³ U suradnji s Igorom Franićem, 1990.

¹⁴ Spomenik oslobođiocima Knina (koautori: G. Knežević, M. Kajfeš - reljefi na sarkofazima, J. Franičević Pločar - stihovi uz sarkofage).

¹⁵ „Spomenik je znak, spomen, obilježje ili puto-

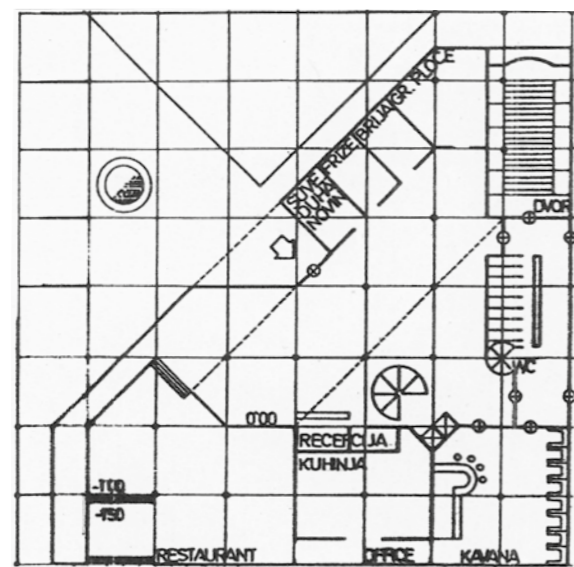

Idejne arhitektonske skice za gradski hotel na lokaciji Borići — Knin — 1975.

ugledni povjesničar arhitekture Tomislav Premerl, stoji kao spona u neprestanom građenju. Njegove specifične vizure i monumentalne proporcije funkcioniraju kao ključni modifikator pejzaža koji objedinjuje prirodne datosti i urbanu aglomeraciju u potpuno nove prostorne odnose, definirajući odnos prema povijesnoj tvrđavi i širem horizontu.

Vrhunac te kninske vizije predstavljao je i nerealizirani projekt proširenja grada preko sustava „skele“ na rijeci Krki sve do kupališta na Šarenim jezerima, koji je trebao fizički i simbolički zaokružiti kretanje i ovladavanje prostorom. Danas, uslijed ratnih događaja devedesetih godina, te

kaz. Znak kao kratko zastajanje misli koja postavlja pitanje, spominjanje događaja ili ličnosti koji su gradili život, obilježje mjesta ili zbivanja koje omogućuje uvijek novo rađanje, putokaz u jedan bolji svijet. Kao prostorna akcija on je svojom pojavnošću već začetak tog novog svijeta, on ga ostvaruje na sebi svojstven način, prostornim izrazom i odnosima s okolicom. Spomenik organizira prostor postojeće okolice svojom svrhovitom pojavnošću na određenom mjestu i u određenom vremenu.” Premerl, Tomislav. „Spomenik oslobođiocima Knina“. *Čovjek i prostor*, God. XVIII, broj 214., 1969. : 29

njihovih poslijeratnih refleksija, spomenik na Spasu stoji kao spomenik svim srušenim spomenicima u borbi protiv fašizma. Monumentalni spomenik svjedoči o viziji grada koji je ostao bez svog punog mjerila i planiranog razvoja, zamrznuta u vremenu kao snažan podsjetnik na neostvarene urbane planove u velikom mjerilu.

Romićev natječajni opus svjedoči o iznimnoj projektantskoj širini, od kapitalnih javnih zgrada poput Građevinskog fakulteta i Građevinskog instituta Hrvatske u Zagrebu, za koje zajedno s Grozdanom Kneževićem osvaja prvu nagradu, do složenih urbanističkih zahvata poput nagrađenog rješenja bloka Draškovićeve — Martičeve — Vlaška s Domom umirovljenika na Iblerovom trgu, također u suradnji s G. Kneževićem. Njegov istraživački i vizionarski pristup kolektivnom stanovanju potvrđen je priznanjima za inovativne stambene sustave u Bosanskom Brodu (Skela), dok visoku stručnu valorizaciju dodatno osnažuju nagrađene studije za poslovnu zgradu Hidroelektrne u Novom Zagrebu te stambeno-poslovnu zonu u Zenici. Cjelinu ovog segmenta

rada zaokružuje otkup za projekt zagrebačkog krematorija (s G. Knežević), čime Romić dokazuje sposobnost artikulacije najrazličitijih tipologija unutar strogo definiranih urbanih okvira.

Kao laureat brojnih natječaja i istaknuti član strukovnih tijela (Udruženje hrvatskih arhitekata), Đorđe Romić je tijekom čitave karijere bio čuvar profesionalnog integriteta. Njegova borba za „pola sobe“, za kvalitetnu opeku u Sesvetama ili za sretnije tlocrtno rješenje na Ferensčici, svjedoči o arhitektu koji je svaku liniju na papiru smatrao moralnim činom. U tome će se očitovati utjecaj njegovih učitelja, teorija i kritika stanovanja temelje se na načelima visoke moderne, arhitekata i teoretičara arhitekture Drage Galića, Aleksandra Dragomanovića, Nevena Šegvića kao i Mate Bylona. Prema Mati Bylonu, arhitektu i jednom od zagovornika zapadnjačke i srednjoeuropske škole arhitekture, „Zdrav i udoban stan kao jedna od osnovnih potreba čovjeka postaje opća i masovna pojava.“¹⁶

16 Bylon, Mate. „Stambena izgradnja“. *Arhitektura, časopis za arhitekturu, urbanizam i primijenjenu umjetnost* 1, 1950. : 44.

U nagrađenom projektu stambenog objekta u naselju Luka u Sesvetama, nastalom u suradnji s Višnjom Cimić i Stjepanom Tešijom, Romić dosljedno poštuje kriterije osvjetljenja i prozračivanja. U projektu stambeno-poslovnog kompleksa na Ferenščici, realiziranom u suradnji s Višnjom Cimić, tema varira uz određene prostorne kompromise u korist monumentalnog tornja sa spiralnim stubištem. Oba ostvarenja ubrajaju se u autorova najzanimljivija i najpoznatija djela, prepoznatljiva po specifičnom odnosu prema volumenu, materijalu i boji. Posebno se ističe

uspješan tretman izražajnih boja u Luci Sesvete, gdje je primjena opeke i betona arhitektu olakšala postizanje snažnog vizualnog identiteta pročelja.

Arhitektovo razmišljanje je da kvalitetniji stan nije *contradictio in adjecto*¹⁷ u odnosu na jeftiniji stan, već rezultat vrhunskog projektantskog napora koji eliminira suvišne komunikacije u korist funkcionalnijeg prostora,

¹⁷ Iz neobjavljenog teksta nastalog temeljem razgovora Đorđa Romića s kolegom arhitektom, povodom izložbe Đorđa Romića, ožujak, 2026.

odnosno još pola sobe. Njegova klasifikacija stanova na one za privremeni boravak, standardne i izvanstandardne, anticipirala je današnje rasprave o priuštivom stanovanju, nudeći gotova rješenja koja smo u međuvremenu zaboravili. Za Romića, bitka za kvalitetno stanovanje vodila se u centimetrima. Njegova inovacija „izvanstandardnog stana“ postala je ključnom pretpostavkom prostornog dostojanstva obitelji. Razumijevajući da arhitektura mora predvidjeti promjenu, Romić je kroz evoluciju od kninskih eksperimenata do tlocrtno čistoće u Sesvetkom Kraljevcu dekonstruirao socijalističke standarde i mogućnosti za individualizirane promjene.

Arhitektura Đorđa Romića stoga nije samo povijesni zapis jednog vremena, već živa lekcija o tome kako se kroz tlocrtnu inventivnost, postmoderni senzibilitet i nepokolebljivu etiku stvara grad po mjeri čovjeka. Ova izložba nastoji osvijetliti taj put od intimnog prostora stana do monumentalnog spomenika, podsjećajući nas da arhitektura, kada je vođena humanističkim idealima, ima moć transformirati ne samo prostor, već i društvo u cjelini. Romićevo nasljeđe u Kninu, Zagrebu i Sisku ostaje trajan uzor budućim ge-

neracijama, dokazujući da se čak i unutar strogo definiranih sustava može stvoriti prostor slobode, identiteta i istinske ljepote bivanja. Njegovi objekti, sa svojim „džepovima“ za druženje i stiliziranim zabatima, nastavljaju živjeti kao humani urbani organizmi, prkoseći zaboravu i pozivajući nas na ponovno otkrivanje vrijednosti koje su ugrađene u njihove temelje.

Zaključno, stvaralaštvo Đorđa Romića predstavlja rijedak primjer uspješne tranzicije od stroge moderne funkcionalnosti prema postmodernom senzibilitetu koji uvažava kontekst i povijest, bilo da je riječ o stiliziranim zabatima na Gredicama ili brutalističkoj iskrenosti spomenika na Spasu. Njegovi ne-realizirani natječajni radovi ostaju trajna intelektualna provokacija, dokazujući da prava vrijednost arhitekture ne leži samo u onome što je izgrađeno, već u snazi ideje koja nastoji transformirati društvenu zbilju. Romić nas podsjeća da je arhitektura moralna kategorija: onoliko uspješna koliko uspije osigurati dostojanstvo pojedinca i potaknuti zajedništvo unutar urbanog tkiva. Njegovo nasljeđe danas stoji kao korektiv suvremenim tržišnim imperativima, vraćajući fokus na ono najvažnije — grad po mjeri čovjeka.

Spomenik oslobodiocima Knina s G. Knežević, M. Kajfeš — reljefi na sarkofazima, J. Franičević Pločar — stihovi uz sarkofage — **Knin** — 1969.

Stambeni toranj Luka Sesvete, s V. Cimić, S. Tešija, 1. plasman na anonimnom javnom natječaju — Sesvete — 1975.

zvonko pađen

Stambeni prostor po mjeri čovjeka

Forma javnog izlaganja istovremeno je dovršen i nedovršen sadržaj arhitekta rada i stručne i manje stručne javnosti. Problemski pristup nalaže razmjenu kao kolektivno i trajno (pre)oblikovanje. Utoliko arhitektura predstavlja retroaktivno normiranje prostora.

Izložba radova arhitekta Đorđa Romića u galerijskom prostoru SKD-a Prosvjeta, Srpskog kulturnog centra u Zagrebu, sublimirani je registar arhitektonskih rješenja. Realni svijet izvedenih objekata dislociran je u svijet fikcije omeđen veoma određenim kustoskim konceptom.

U usporedbi sa „stvarnim“ postavom, izložbeni svijet fikcije pruža određene prednosti: postupkom analitičke sinteze dade se iscrtati profil autora dok se istodobno u daljnjim analizama i usporedbama može doprijeti do duha vremena sve kako bi se kreativan čin arhitekta na valjan način približio onom ovdje i sada i postao predmetom tumačenja.

Morfološki sloj ukazuje da je Romić nastavio razvijati učenja velikana 20.

stoljeća: Wrighta, Miesa, Gropiusa i Le Corbusiera — nipošto epigonski, već stvaralački. Plasticitet vlastitih djela usmjeravao je prema determinantama perioda unutar kojega je djelovao. U odnosu na povijesni sloj Romić je tragao za ravnotežom arhitektonskog i urbanog nasljeđa shodno zahtjevima svoga doba.

Zagreb kroz drugu polovicu 20. stoljeća diktira urgentnu rekonstrukciju starog dijela grada i izgradnju kako novih objekata tako i posve novih urbanih cjelina uvjetovanih organskim kontinuitetom sa zatečenim stanjem. Stambenom gradnjom na Ferenščici i Dugavama Romić vrši „kopernikanski obrat“ prema avangardnim težnjama i zadržava identitetni kôd starog grada s diskretnim odmakom od rigidnosti pravokutne matrice kao još uvijek dominantne arhitektonske prakse.

U naselju Gredice Romić zadržava suburban karakter toga prostora kroz igru trokutastih krovnih prozora kao reminiscenciju na lokalnu pučku arhitekturu. Brojna internacionalna priznanja za ovaj rad potvrdila su opravdanost takvog postupanja u urbanom prostoru.

Stambeno-poslovna zgrada i javna garaža u naselju Ferensčica s V. Cimić — **Zagreb** — 1981.

foto: Sandro Lendler, 2026.

Romićev opus značajno je vezan uz Zagreb gdje projektira djela koja se mogu opisati kao pozitivno dispartna spram tadašnjih uniformiranih stambenih blokova. Rješenja poput stambenog bloka na Ferenščici pionirski su primjer traganja za humanističkim formama, naglašavajući suživot arhitektonskih artefakata s prirodnim prostorom grada i potrage za ravnotežom prema postojećem urbanom tkivu.

Đorđe Romić bio je svjestan aktualnih, stručnih nagnuća onoga doba, inaugurirajući kroz vlastiti rad i domaću arhitektonsku scenu kao koegzistentnu s europskim i svjetskim gibanjima. Afirmiran je kao ne-

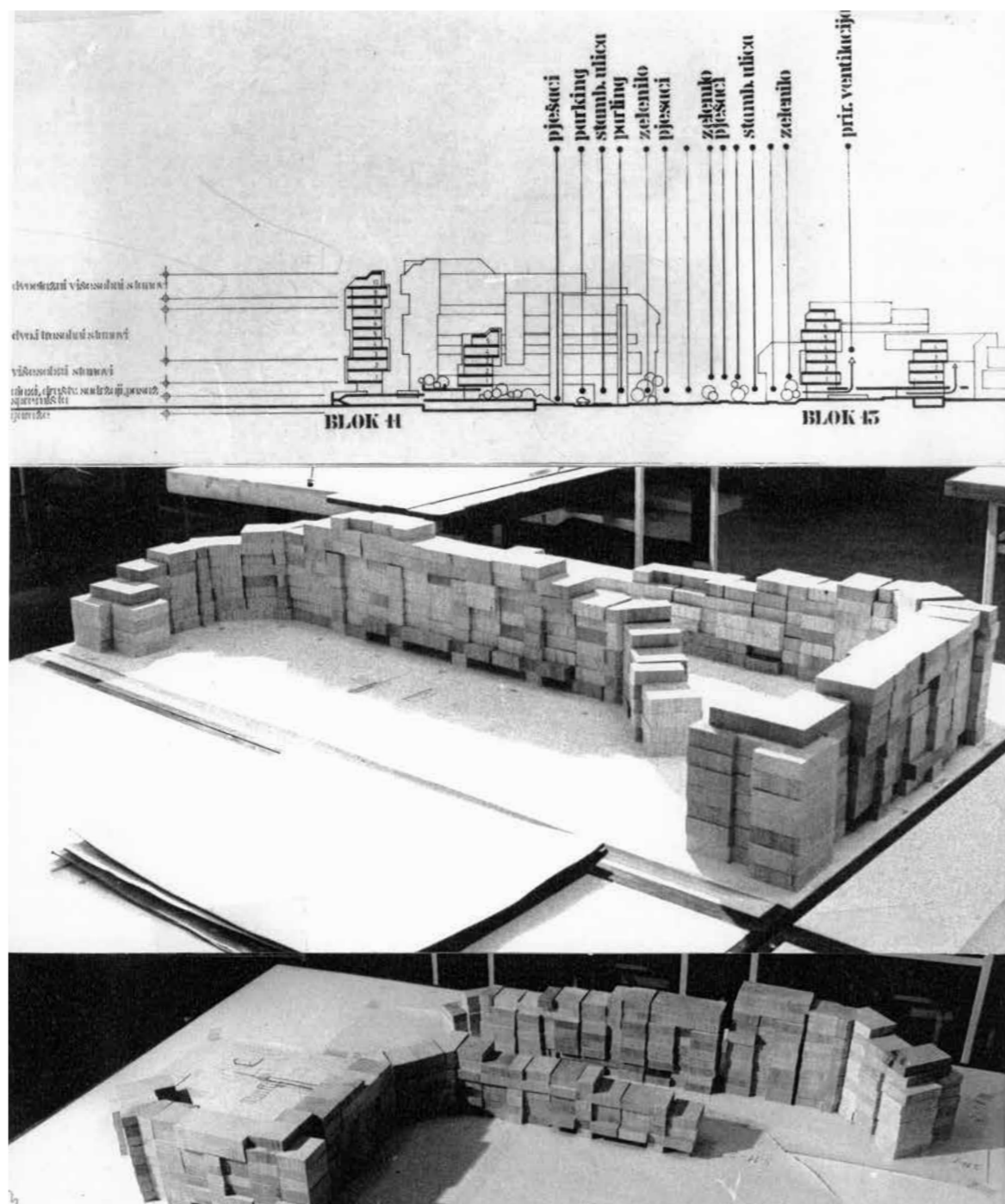
prikosnoveni funkcionalist, dok kao likovni stvaralac biva orijentiran na geometrijsku figuraciju prostornih formi. U svemu je prepoznatljiva kreativna tehnika umjetnika nepomirljiva s konvencionalnošću.

Izložba pred nama prikazuje konstantu Romićeva stvaralaštva. Pružajući uvid u opus i njegov stvaralački credo, predstavlja nezaobilazno svjedočanstvo o domaćoj arhitektonskoj tradiciji. Ostvarenja Đorđa Romića postala su sastavni dio hrestomatije hrvatske arhitekture kasne moderne. Prisutna su u antologiji hrvatskog arhitektonskog stvaralaštva 20. stoljeća kao dokument geneze urbanog prostora u nastajanju.

Višestambeno-poslovni blok S-11 u naselju Dugave zona 2, sa S. Tešija

foto: Sandro Lendler, 2026.

Višestambeno-poslovni blok S-11 u naselju Dugave zona 2, sa S. Tešija — maketa i presjek

urednici kataloga

razgovori i druženja s đorđem romićem

uvod

Đorđe Romić svjedoči kako je zaokupljenost arhitekturom dobrim dijelom potaknuta očevim zanimanjem i poslovima. Naime, otac je bio građevinski tehničar. Vremenom je napredovao do položaja tehničkog direktora građevinskog poduzeća *Dinara* u Kninu. Kasnije je prešao u gradsko komunalno poduzeće gdje je obnašao dužnost direktora tehničkog odjela. Očev utjecaj bio je formativan – Đorđe je odabrao arhitekturu kao poziv.

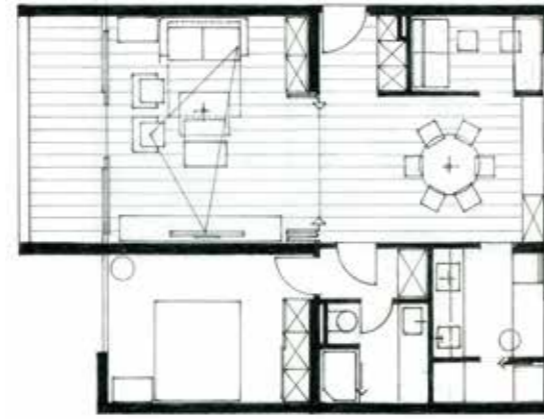
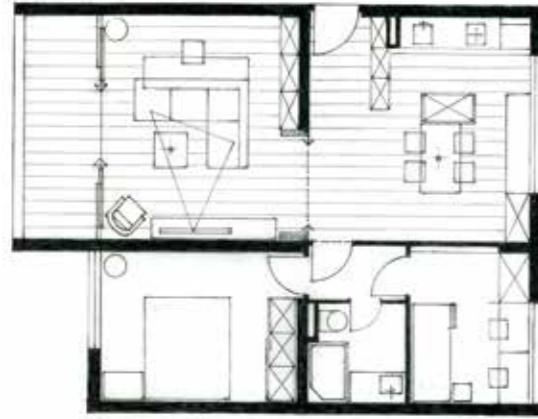
U razdoblju od 1975. do 1990. prema projektima Đorđa Romića izgrađeno je približno 3 000 stambenih jedinica, dok je nekih 10 000 ostalo neizvedeno (uključujući i nagrađene natječajne radove). Sudjelovao je na brojnim, uglavnom anonimnim arhitektonsko-urbanističkim natječajima na kojima je kao autor ili koautor više puta i nagrađivan. Od osam prvoplasiranih nagrada realizirane su četiri.

Iako je projektirao objekte različitih namjena, stanovanje je bila i ostala njegova omiljena tema. Naobrazbom je stekao dvije škole, zagrebačku i beogradsku. Stambenu gradnju je i magistrirao u Beogradu.

Mentori su mu bili prof. Miroslav Živković i prof. Darko Marušić. Poslijediplomski studij stambenog smjera u Zagrebu gdje je Đorđe 1965. g. diplomirao u klasi prof. Nevena Šegvića, tada još nije formiran.

Đorđe je arhitekt s mnoštvom projekata i realizacija iz vremena alata za crtanje, raznih pera, trokuta i rajšina, gumica, olovaka i crtačeg stola. Uočljiv je njegov osjećaj za sistematizaciju, traženje univerzalnih rješenja i kombiniranje osnovnih tlocrtnih elemenata što je jasno vidljivo kod projektiranih i izvedenih stambenih cjelina.

Dvije su veće koncentracije njegovih realizacija, rodni Knin i Zagreb. Arhitekturi je pristupao kao đak zagrebačke moderne. Funkcionalno, bauhausovski čisto, dakako, kroz vlastitu perspektivu i na svoj način, pomaknuto od ishodišta. U njegovim realizacijama vidi se da poznaje i kombinira raznovrsnost stručnih gibanja ne samo Zagreba i Beograda, već i šire, a evidentno mu je poznat i *holandski saar*. Pomalo šegvićevac, kasnije bajlonovac, kreativno neekscesan i pristojan poput Hundertwassera, Botte i Rossija.

Na poslijediplomskom studiju upoznaje prof. Matu Baylona. Podudarnost u promišljanju arhitekture, zajednička poznanstva i Baylonov interes za Zagreb gdje je bio čest gost praksisovca Danka Grlića pridonijeli su da prof. Baylon i Đorđe prerastu kolegijalni odnos. Postali su prijatelji.

Na preporuku prof. Baylona, kao autor Đorđe je povremeno surađivao s beogradskim časopisom *Izgradnja*. Baylon je evidentno vrednovao rad Đorđa Romića s uvažavanjem. Potvrđeno je to i pozivom kolegi Romiću da kroz 1984. g. drži predavanja u sklopu redovite nastave na poslijediplomskom studiju beogradskog arhitektonskog fakulteta.

razgovori

Sada u najzreljoj dobi, česte teme razgovora s mlađim kolegicama i kolegama, ali i vršnjacima, Galićevi su i Le Corbusierovi galerijski stanovi, natječajni radovi, vrijednosti i mane

anonimnih arhitektonsko urbanističkih natječaja i poziva, položaj stambene arhitekture, propisi i stranputice koje utječu, a time i usmjeravaju projekte na neželjen način... Sve se raspravlja, problematizira i nude se rješenja.

Živi smo svjedoci promjene pristupa i razumijevanja načina na koji se prostor oblikuje i preslaguje, integrira u korisnika i korisnik u prostor. Danas se možda potrebe prostora i korisnika transformiraju sveobuhvatnije, intenzivnije i invazivnije nego u svim prethodnim razdobljima.

Nedugo nakon Drugog svjetskog rata u Zagrebu se pamte prizori novih naselja na livadama. Kompletna izgradnja višestambenih kuća (zgrada) u socijalizmu bila je isključivo društvena. Za takav socioekonomski pristup nužno su morali postojati propisani standardi. Nedostatku stanova u početku se nastojalo doskočiti smanjivanjem njihove površine. Objavljivani su pozivi za projektiranje tih stanova kao privremenih. Bio je to svojevrsni pe-

dagoško-edukativni proces, budući da su ruralno i urbano, selo i grad dva različita načina bivanja u prostoru. Valjalo je uspješno ponuditi odgovor na pitanje: kako koristiti stan? Standard je vremenom nadograđivan — onaj iz perioda *društveno usmjerene stambene izgradnje* (DUSI) danas bi bio itekako koristan.

Dvosobni stan bio je najčešći. Je li izbor dvosobnog stana bio više odraz ondašnjih društvenih mogućnosti, a manje proučavanja kvalitete življenja ostaje otvoreno pitanje. Kako god bilo, dvosobni stan najčešći je i danas, samo često umanjen do besmisla. U raspravama nebrojeno puta bio je predmetom dvojbi, tumačenja, slaganja i neslaganja. Suština pitanja uvijek je ostajala ista – kako povećati uporabnu vrijednost dvosobnog stana?

U projektu Fonda stambene solidarnosti u Kninu Đorđe Romić 1972. g. uvodi zaseban multifunkcionalan prostor veličine 4.50 – 8.00 m². Namjena ovisi isključivo o potrebama i željama korisnika. Romić je

već tada shvaćao da je osnovna karakteristika stambenog prostora prilagodljivost.

Takvim pristupom 1976. na anonimnim arhitektonsko-urbanističkim natječajima, u koautorstvu sa Stjepanom Tešijom, za Dugave — blok S-11 u Zagrebu i naselje Cesarićeva III u Sisku osvaja prvu nagradu. Projekti su realizirani. Fleksibilnost stana korespondira s promjenjivim potrebama porodice, u arhitektonsku jednadžbu uvrštavajući i vremensku varijablu. Zahtjevi za preslagivanjem prostora morali su uvažavati i mogućnost fleksibilnosti fizičke strukture, prije svega konstrukcije objekta.

Posebnost Dugava vidljiva je i u oblikovnoj raščlambi i izmjeni ritma što je postignuto različitim elementima pročelja. Namjera je bila ostvariti identifikaciju pripadnosti. Relativno visoki stambeni blokovi ruše se upravo razvlačenjem visine, šireći se prema zelenilu parka u nižim etažama — kao da se nude za kratak susret i razgovor, prostor zaklonjen i zaštićen — pogodno mjesto.

Zaključno, možemo kazati da se Đorđe Romić zalagao za fleksibilnost, to jest prilagodljivost kao primarnu vrijednost stana. U praksi to je značilo mogućnost preslagivanja tlocrtnog rješenja. Ovaj zahtjev podrazumijevao je i razmatranje svojstava građevne strukture u cjelini — Romić je te ideje primijenio u Dugavama.

Inkluzivnost kao princip sugerira veća prava i mogućnost sudjelovanja korisnika u procesu realizacije. Navedena organizacija u materijalnom bi smislu osigurala ulaganje vlastitog rada sa svrhom racionalizacije troškova. U konačnici pridonijela bi i kvalitetnijoj socijalizaciji s prostorom, ali i identificiranju korisnika s novom sredinom.

Zanimljivim se čini promišljanje Gruje Golićanina objavljeno u tjedniku Oko o radu Romića i Tešije za blok S-11 u Dugavama. „Stambeni prostor ne započinje i ne završava u stanu. Ima svoje kontaktne zone u javnim prostorima oko kojih se formiraju stambeni blokovi“. U Dugavama su to atributi grada — ulica, trg, cvijetnjaci s prostorima socijalne interakcije.

O radovima arhitekta Đorđa Romića pisali su mnoge kolege i povjesničari umjetnosti poput Žarka Domljana, Nevena Šegvića, Ivana Štrausa, Mate Baylona, Ive Maroevića, Tomislava Odaka, Tomislava Premerla i drugi.

Ovo je samo kratki prikaz susreta, razgovora i druženja iz kojih je možda i nezahvalno donositi konačan sud. Ali svakako mogu poslužiti kao uvid kako Đorđe Romić promišlja prostor i čovjeka u njemu. Druženja i razgovori nastavljaju se i dalje.

Tekst je uređen prema neobjavljenom tekstu nastalom na temelju razgovora Đorđa Romića s kolegom arhitektom.

Stambeno-poslovni kompleks Gredice
blok K1 — **Zagreb** — 1987.

foto: Sandro Lendler, 2026.

1940.
Đorđe Romić rođen je u Kninu 15. lipnja, 1940.

1959.
Nakon položene gimnazijske mature i prijemnog ispita upisuje studij arhitekture na Arhitektonsko-geodetsko-građevinskom fakultetu u Zagrebu.

1965.
Diplomirao na Arhitektonskom odjelu AGG fakulteta, grupa prof. Nevena Šegvića u Zagrebu.

1966. – 1968.
Zaposlen u građevnoj operativi. Položio stručni ispit.

1968. – 1976.
Radi kao suradnik, projektant, potom samostalni projektant u arhitektonskim projektiranim biroima – Stanoinvest i Zavod za investiciono tehničku dokumentaciju u Zagrebu.

1976. – 1981.
Direktor arhitektonskog biroa Zagreb projekt u Zagrebu.

1981. – 1990.
Voditelj arhitektonske grupe u projektantskom birou Projekting Zagreb.

1983.
Obranio magistarski rad na temu: Naselje obiteljskih kuća u Sesvetskom Kraljevcu kraj Zagreba — od projekta do iskustva stanovanja.

1987.
Devet mjeseci boravio u Austriji, gdje je nostrificirao diplomu zagrebačkog Arhitektonskog fakulteta.

1990. – 2000.
Osnovao arhitektonski biro ABR u Zagrebu.

1991.
Odlazi u Austriju gdje radi na poslovima projektiranja u arhitektonskom birou Schröfl i firmi Dumaco Beč. Potom odlazi u Moskvu i Kijev gdje je zaposlen naredne skoro 4 godine.

2000. – 2003.
Ponovno djeluje u Zagrebu. Nezadovoljan prvenstveno odnosima unutar struke i uvjetima rada odlučuje se na odlazak u mirovinu.

Uz redoviti rad u uredu / birou povremeno obavljao poslove honorarnog asistenta na Višoj tehničkoj školi i na Arhitektonskom fakultetu u Zagrebu — Katedra za stanovanje.

Kao gost predavao na: Arhitektonskom fakultetu u Zagrebu, otvorenim tribinama Arhitektonsko-urbanističkog fakulteta u Sarajevu i u okviru redovitih predavanja na poslijediplomskom studiju Arhitektonskog fakulteta u Beogradu, 1984. god.

Aktivan je sudionik mnogih akcija pokrenutih u Društvu arhitekata Zagreba, posebno onih vezanih uz problematiku anonimnih javnih natječaja i određenja struke u području stanogradnje.

Sudjelovao na oko 30 uglavnom anonimnih (rjeđe pozivnih) javnih arhitektonsko-urbanističkih natječaja. Kao autor ili koautor dobio 14 nagrada. Od 8 osvojenih 1. plasmana realizirana su 4 projekta.

Za 26 godina rada u hrvatskoj projektirao i izveo mnoge građevine različite veličine i namjene u: Zagrebu, Samoboru, Sesvetama, Zaprešiću, Zaboku, Sisku, Kninu, Osijeku, Velikoj Kladuši, Danilovgradu, Subotici, Prištini i drugdje.

Po njegovim projektima izgrađeno je približno 3000 stambenih jedinica. Ako se uključe natjecajni projekti tome treba pridodati još oko 10 000 projektiranih/neizvedenih stambenih jedinica.

Na anonimnim arhitektonsko-urbanističkim javnim natjecajima 2 puta je nagrađen nagradom izvan natječaja za rješenje stana i sistema stanovanja.

NAGRADE NA ARHITEKTONSKO-URBANISTIČKIM NATJEČAJIMA

(u zagradama su imena koautora)

1975. I. nagrada na anonimnom javnom natječaju za idejno arhitektonsko-urbanističko rješenje stambeno-poslovne zgrade i javne garaže u naselju Luka, Sesvete (koautori: V. Cimić i S. Tešija / realizirano). Izvedenu građevinu Ivan Štraus uvrstio je u svoju knjigu Arhitektura Jugoslavije 1945–1990 (Svjetlost Sarajevo).

1976. II. nagrada (podijeljen I. plasman — zona 2) na anonimnom javnom arhitektonsko-urbanističkom natječaju za stambeno naselje Dugave u Zagrebu (koautor: S. Tešija / realizirano).

1976. III. nagrada (podijeljen II. plasman) na anonimnom javnom natječaju za idejno arhitektonsko-urbanističko rješenje Doma revolucije u Šibeniku (koautor: G. Knežević).

1976. I. (izvedbena) nagrada na pozivnom anonimnom natječaju za idejno arhitektonsko-urbanističko rješenje naselja Cesarčeva III u Sisku (koautor: S. Tešija / djelomično realizirano).

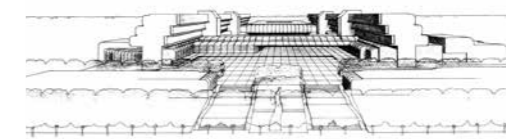
■ 1976. II. nagrada (podijeljen I. plasman) na anonimnom javnom natječaju za idejno arhitektonsko-urbanističko rješenje bloka Draškovićeve, Martićeva, Vlaška i Dom umirovljenika na Iblerovom trgu u Zagrebu (koautor: G. Knežević).

■ 1976. Nagrada/otkup izvan natječaja za rješenje stana i sistema stanovanja

na anonimnom javnom arhitektonsko-urbanističkom natječaju za naselje Franjo Seršić u Slavonskom Brodu.

1978. I. nagrada na pozivnom natječaju za idejno arhitektonsko-urbanističko rješenje novog Građevinskog fakulteta i Građevinskog instituta Hrvatske u Zagrebu (koautor: G. Knežević).

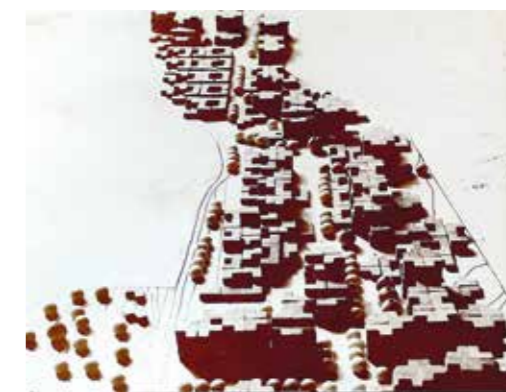

1980. Izvedbena nagrada na pozivnom natječaju za idejno arhitektonsko-urbanističko rješenje Srednjoškolskog centra u Kninu (koautor: M. Sabolović).

1981. Otkup na anonimnom javnom natječaju za idejno arhitektonsko-urbanističko rješenje krematorija u Zagrebu (koautor: G. Knežević).

1983. II. nagrada na anonimnom javnom natječaju za idejno arhitektonsko-urbanističko rješenje stambeno-poslovne zone Kamberovića ravan u Zenici (koautor: A. Levi).

1985. II. nagrada na pozivnom i javnom natječaju za idejno arhitektonsko-urbanističko rješenje poslovne zgrade R. O. Hidroelektra u Novom Zagrebu.

1986. Nagrada/otkup izvan natječaja za rješenje stana i sistema stanovanja na pozivnom arhitektonsko-urbanističkom natječaju za lokacije Skele u Bosanskom Brodu.

1989. Izvedbena nagrada na pozivnom natječaju za idejno arhitektonsko-urbanističko rješenje poslovne zgrade na trgu Ljudevita Posavskog u Sisku (koautor: I. Franić).

1995. II. nagrada (podijeljen I. plasman) na anonimnom javnom arhitektonsko-urbanističkom natječaju za kompleks Ministarstava Republike Hrvatske na Prisavlju u Zagrebu (autori: M. Sabolović i A. B. Peretti i Peretti, konzultant: Đ. Romić, svi iz Beča).

ZNAČAJNIJE REALIZACIJE

(u zagradama su imena koautora)

1968. – 1975. Spomenik oslobodiocima Knina (koautori: G. Knežević, M. Kajfeš — reljefi na sarkofazima, J. Franičević Pločar — stihovi uz sarkofage).

Robna kuća Dinarka, Knin (G. Knežević).

Hotel Dinara, Knin — interieur kavane i restorana.

Kompleks Fonda stambene solidarnosti u Kninu.

Upravna zgrada Elektrodistribucija Split — pogon u Kninu.

Uredi R. O. Velebit u Zagrebu — interieur.

Izvedbeni projekt hotela Osijek u Osijeku (autori: D. Bradić i R. Mišćević, odgovorni projektant Đ. Romić).

1975. – 1977. Stambeni toranj Luka Sesvete (V. Cimić, S. Tešija). 1. plasman na anonimnom javnom natječaju. Ivan Štraus uvrstio je izvedbu u knjigu Jugoslavenska arhitektura 1945–1990 (Svjetlost, Sarajevo 1991.).

Višestambeno-poslovni blok S-11 u naselju Dugave, Zagreb (S. Tešija). 2. nagrada / 1. plasman na javnom anonimnom natječaju.

Stambene zgrade u naselju Cesarčeva, Sisak (S. Tešija). Izvedbena nagrada na pozivnom anonimnom natječaju.

Urbanističko rješenje / tipski stambeni objekti za INA Naftaplin u Sesvetskom Kraljevcu. Za izradu idejnih rješenja bili su pozvani Knežević i Romić. Odlukom Skupštine grada Sesvete zaštićeno je urbanističko rješenje naselja.

1977. – 1981. Stambeno-poslovna zgrada i javna garaža u naselju Ferenščica, Zagreb (V. Cimić). Rad je uvršten u izbor N. Šegvića Arhitektura na tlu Hrvatske 1945. – 1990. i I. Maroevića Zagrebačka arhitektura 80-ih godina (Arhitektura br. 196–199/86).

Višestambena zgrada u Sisku, Ul. Braće Čulig 4 (V. Cimić).

Višestambena zgrada za stambenu zadrugu Novi stan u naselju Sjever.

Višestambena zgrada u Kninu, ul. VI. gardijske brigade (Rubin, Buden).

Višestambena zgrada u naselju Stenjevec, Zagreb.

Kafe bar „Korado» u Trogiru (J. Rukavina).

Ugostiteljski dio autokampa Rajska plaža u Loparu (J. Rukavina).

1981. – 1989. Stambeno-poslovni kompleks Gredice u Zagrebu.

Dvije stambene zgrade u naselju Brzaj u Sisku (Dž. Voljević, N. Rubin).

Dvije stambeno-poslovne zgrade u Kninu (N. Rubin).

Servisna radionica i konsignaciono skladište firme Komatsu u Prištini za Elektroprivredu Kosova.

Skladišta i uprava R. O. Gramat u Zagrebu, Radnička cesta.

Nadogradnja Paviljona VI — Dječji odjel Zarazne bolnice u Zagrebu (Dž. Voljević).

Stambeno-poslovna zgrada u Zaboku (B. Basarić).

Zgrada servisnih radionica komunalnog poduzeća i praonica radnih odijela R. O. Agrokomerc, Velika Kladuša (N. Rubin / gradnja obustavljena).

Stambeno-poslovna zgrada na trgu Franje Tuđmana u Sisku (R. Janjić).

Zgrada srednjoškolskog centra u Kninu (M. Sabolović, izvedbeni projekt Dž. Voljević). Izvedbena nagrada na pozivnom natječaju.

1990. Mala pijaca u Kninu (I. Franić — izgrađeno i dijelom prerađeno bez konzultacija s autorima).

1991. – 1993. Robna kuća Kaindl u Beču, 21. ul. R. Neutra gasse (za A. B. Schröfl).

Obiteljske kuće Berger u Hornu, Lettmeier u Gars / Kampfu, Palmers kuća i stan u Beču — izgradnje, dogradnje, adaptacije i interieurska rješenja (za A. B. Schröfl).

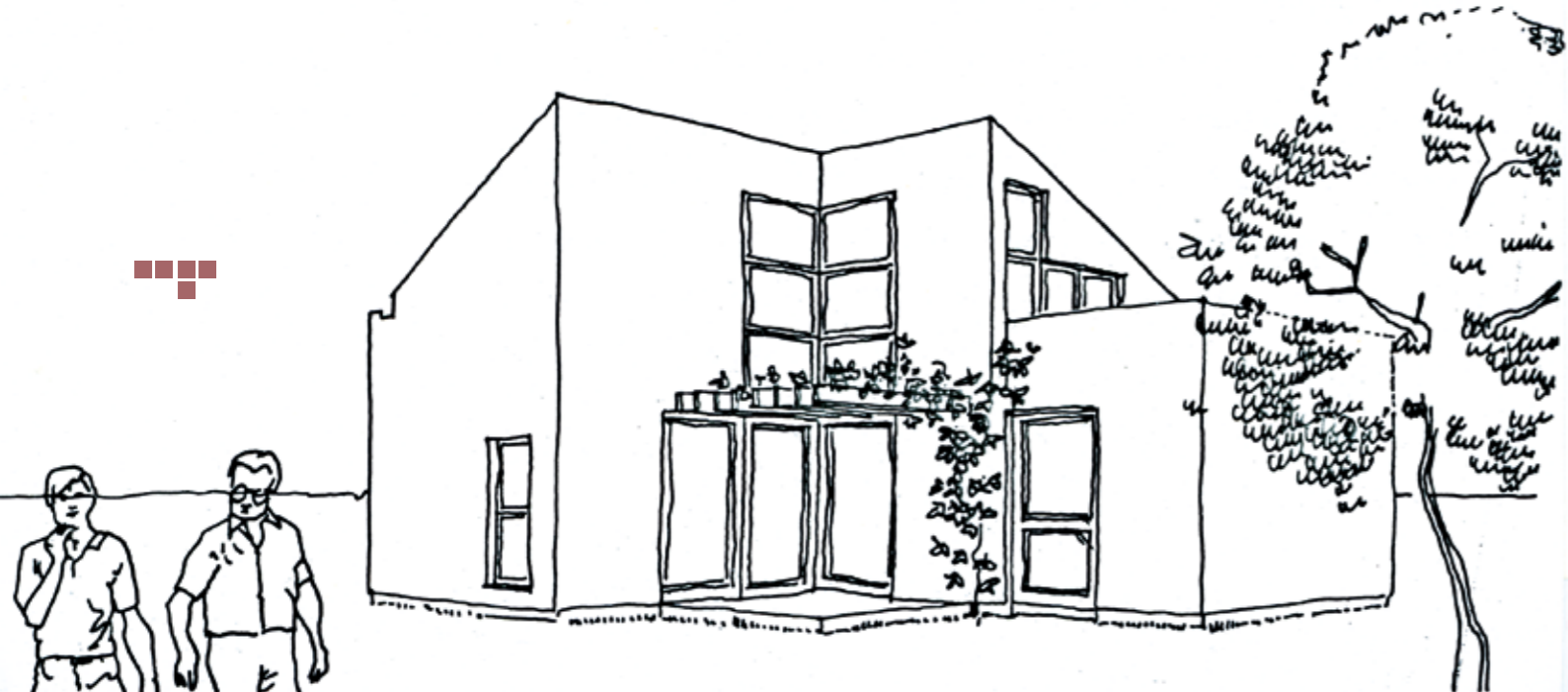
1993. – 2003. Građevinska rekonstrukcija i interieursko rješenje jednokatne zgrade pod zaštitom Zavoda za zaštitu spomenika kulture u centru Moskve (ul. Gercena). Postojeća namjena: napušteni ruševan prostor knjižare. Nova namjena: ekskluzivna modna trgovina.

Građevinska adaptacija prizemlja, proširenje podruma i interieursko uređenje novoprojektiranih prostora u višekatnoj stambeno-poslovnoj zgradi na istaknutoj lokaciji u centralnom dijelu Moskve (ul. Boljšaja Poljanka). Postojeća namjena: prodavaonica i proizvodnja pekarskih proizvoda. Nova namjena: samoposluga živežnih namirnica i ekskluzivni bistro u centru Moskve.

Adaptacija i interieursko uređenje stana V. M. u centralnom dijelu Moskve (Ulica Boljšaja Poljanka).

Adaptacija i interieursko rješenja za tri zasebna uredska prostora američke firme SKAB u Moskvi. Nefunkcionalno opremljene prostore trebalo je uz minimalne građevinske zahvate opremiti za rad i prehranu (ručak) za cca po 20 zaposlenih.

Adaptacija i interieur obiteljske kuće Đ. u Kritzendorfu kraj Beča (2000.).

Građevinska adaptacija i interieursko uređenje zapuštenog stambenog prostora (cca 200 m²) za potrebe ureda firme SKAB u centralnom dijelu Kijeva. Neprikladan prostor trebalo je preurediti u moderan ured za cca 15 zaposlenih.

Građevinska adaptacija i interieursko rješenje za prodaju slikarskog pribora sa kafeom u muzeju grada Kijeva (Andrejevski Spusk). Radovi nezavršeni.

2005. Stambeno-poslovna zgrada obitelji Ž. u Kninu, ulica G. Šuška.

ZNAČAJNI NEREALIZIRANI PROJEKTI

(u zagradama su imena koautora i približna godina projektiranja)

Idejno arhitektonsko rješenje za samostan sestara Karmelićanki u Hrvatskom Leskovcu kraj Zagreba (Knežević, 1970.).

Idejno rješenje za Garni hotel s prijedlogom za rješenje centralnog gradskog trga u Kninu (1968. – 1970.).

Idejno arhitektonsko rješenje za Upravu socijalnog osiguranja u Kninu (kasnije na predmetnoj lokaciji izgrađena 4-katna stambena zgrada, 1971.).

Idejno arhitektonsko-urbanističko rješenje za centar Novog Zagreba (natječajni rad, Knežević, 1973.).

Idejno arhitektonsko-urbanističko rješenje za autobusni kolodvor u Zagrebu (natječajni rad, Tešija, 1974.).

Idejno arhitektonsko-urbanističko rješenje za poslovni centar Poljoopskrba na Sveticama u Zagrebu (1974.).

Idejno arhitektonsko rješenje za gradsku tržnicu u Sisku (D. Stamatović, B. Ružić — česma/fontana, 1977.).

Idejne arhitektonske skice za gradski hotel na lokaciji Borići u Kninu (1976.). Uz predmetnu lokaciju kasnije je izgrađen starački dom.

Idejno arhitektonsko-urbanističko rješenje za benzinsku stanicu u Zagrebu (Rukavina, Ozmec, 1978.).

Idejno arhitektonsko rješenje za poslovnu zgradu poduzeća Gostol u Novoj Gorici (Milivojević, 1981.).

Idejno arhitektonsko-urbanističko rješenje za pogone i upravu R. O. Tehnokolor u Zagrebu, Planinska ul. (Basarić, 1981.).

Idejno arhitektonsko-urbanističko rješenje za poslovno-stambenu zgradu u Zaboku (1981.).

Idejna arhitektonsko-urbanistička rješenja za više poslovno-stambenih zgrada u Zagrebu od kojih su najznačajniji: Borovje, Divjakova, Mandaličina,

Draškovićeve, Markovićeve, Nova Ves itd. (1980. – 1990.).

Idejno arhitektonsko rješenje za višestambeni kompleks u Zaprešiću. Naručitelj Vegrad, Velenje (1990.).

Idejno arhitektonsko-urbanističko rješenje sportske dvorane u Zadru (anonimni javni natječaj, Knežević, 1983.).

Glavni projekt radionice komunalnog poduzeća i praonica rublja R. O. Agrokomerc, Velika Kladuša (neizgrađeno — rad obustavljen).

Izvedbeni arhitektonski projekt za upravnu zgradu R. O. Komunalno u Velikoj Kladuši (B. Basarić, 1986.).

Izvedbeni arhitektonski projekti za stambeno naselje Projsine u Velikoj Kladuši (Rubin, 1987.).

Idejno arhitektonsko rješenje gimnazije u Novom Zagrebu (pozivni natječaj, 1989.).

Idejno arhitektonsko-urbanističko rješenje za poslovni kompleks Elektroprojekt — Ingra u Zagrebu. Pozivni natječaj (J. Jelavić, Antonini — studenti arhitekture, 1998.).

Idejne arhitektonske skice za urbanističko-arhitektonsko rješenje poslovne zgrade Herz osiguranje u Zagrebu (za biro Mrazek u Zagrebu — realizirao nepoznati autor).

Više obiteljskih kuća u tada zatvorenom naselju Čigasovo kod Moskve (nezavršene skice, rad na projektu obustavljen).

NEELABORIRANE IDEJE

70-ih godina izazivala je šutnju ili podsmijeh ideja da se u pojedinim dijelovima Trešnjevke u Zagrebu rekonstruiraju krovništa ili kat na postojećim kućama i u dvorištu obvezno posadi stablo trešnje.

Slična ideja nije prošla ni 80-ih godina za vrtove kuća u nizu na Jarunu u Zagrebu — poljana Borisa Hanžekovića.

Zajedno s čuvenom H. Vlahović razvija ideju o „svodu” glicinija u slijepoj ulici s garažama i pristupom u 30-ak objekata na lokaciji Jarun, poljana Boris Hanžekovića — također nije prošla.

80-tih godina za Knin planira novo proširenje zapuštenog/srušenog dijela grada prema Krki i postojećoj obali rijeke. Predlaže mogućnost širenja grada do „južne” kasarne, sela Potkonje i ceste za Drniš i Šibenik. Možda je prijedlog zakasnio?

Nastavno na prethodno, zalaže se za proširenje N. P. Krka do izvora Krke, „Sanjano” kupalište na Šarenim jezerima i skelu s gradske rive Krkom i Kosovčićom do jezera. Često je nailazio na ushit sugovornika, stvarna akcija nikad nije pokrenuta.

I na kraju, još jednom Knin. Ideja o centralnom glavnom trgu, unatoč nastojanju (prijedlog izgradnje Garni hotela na južnoj strani Kolodvorskog trga) nikad nije uspio afirmirati.

foto: Sandro Lendler, 2026.

STRUČNI RADOVI, PREDAVANJA, NAPISI, ISTUPI I SL.

1971. Recenzija rukopisa za knjigu Stambene i javne zgrade. Autori: Grozdan Knežević i Ivo Kordić (Tehnička knjiga, 1972.).

1973. Radnički stanovi (Likovni list, Zagreb 2-3/1973).

1979. Jedno od uvodnih predavanja na Danima arhitekture u Mariboru s temom Naselje jednoobiteljskih kuća u Sessvetskom Kraljevku i neki aspekti bespravne izgradnje.

1980. Fotoanketa/analiza participacije korisnika, primijenjenog modela izgradnje i kvalitete stanovanja u naselju jednoobiteljskih kuća u Sessvetskom Kraljevku kod Zagreba. Rezultati ankete korišteni su u magistarskom radu.

1981. Aspekti stambene krize, aktualni trenutak, usmjerene stambene izgradnje analiziran na modelu izgradnje bloka S-11 stambenog naselja Dugave u Zagrebu (predavanje na otvorenoj tribini Arhitektonsko-urbanističkog fakulteta u Sarajevu).

1982. Intervju u rubrici Licem u lice sarajevskog dnevnika Oslobođenje objavljen pod redakcijskim naslovom Stambena kriza — aspekt izučavanja (Sarajevo 1982).

U povodu Borbine nagrade za arhitekturu — 9. Zagrebački salon, osvrt objavljen pod redakcijskim naslovom Samo kuća nije haljina (Oko, Zagreb, 1982).

Specijalistički rad na poslijediplomskom studiju na temu Apsolutna i relativna fleksibilnost u stambenoj izgradnji — od teorijskih postavki do vlastitog iskustva.

1983. Magistarski rad na poslijediplomskom studiju u Beogradu s temom Naselje

jednoobiteljskih kuća u Sessvetskom Kraljevku kod Zagreba — od programa do iskustva stanovanja. Sastavni je dio magistarskog rada prethodno provedena fotoanketa među korisnicima/vlasnicima građevina u Sessvetskom Kraljevku. Anketu su proveli studenti Arhitektonskog fakulteta u Zagrebu (grupa kojom sam tada vodio vježbe na predmetu Stanovanje kao honorarni asistent).

1984. Predavanja u ciklusu redovne nastave na poslijediplomskom studiju Arhitektonskog fakulteta u Beogradu.

1. tema: stambena kriza — analiza dosadašnjih iskustava na projektiranju i izgradnji, prvenstveno u Zagrebu — sadašnji trenutak.

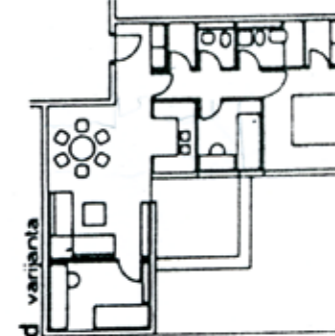
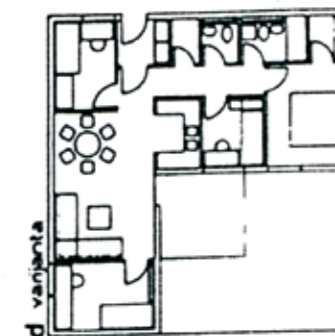
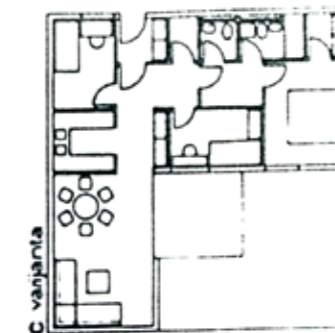
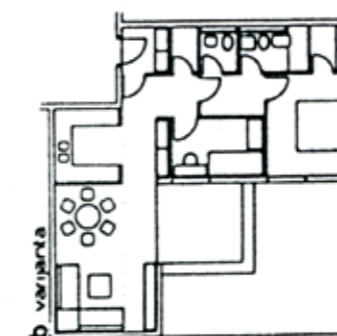
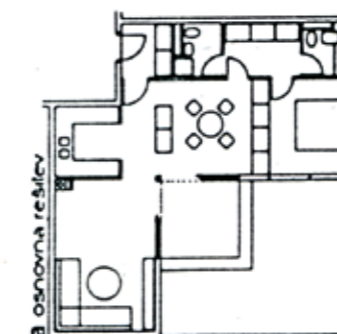
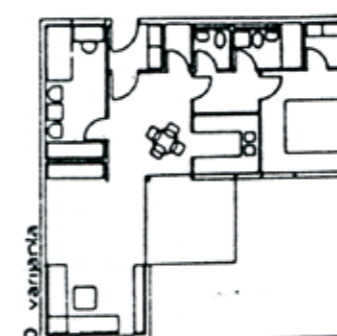
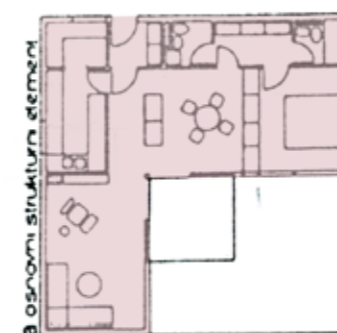
2. tema: razvoj racionalnog tipa — fleksibilne stambene ćelije čija se proizvodnja zasniva na prefabrikacijama i tipiziranim elementima.

Tematika predavanja temeljena je na nikad završenom višegodišnjem radu na fleksibilnim potrebama prilagodivom sistemu stanovanja s inkorporiranim zelenilom. Rad je djelomično korišten na anonimnom javnom jugoslavenskom urbanističko-arhitektonskom natječaju za stambeno naselje Kamberovića Ravan u Zenici, gdje je dobio 2. nagradu (1983. god.).

1985. Predavanja sa postdiplomskog studija u Beogradu održana su na zagrebačkom Arhitektonskom fakultetu u okviru predmeta Stanovanje, na tribini karlovačkog Društva geodeta i građevinara i objavljena u časopisu Izgradnja (Beograd).

1986. Predavanje na 4. Jugoslavenskom naučnom skupu Industrijska izgradnja stanova, Indis 86 u Novom Sadu s temom Razvoj racionalnog tipa fleksibilne ćelije, čija se proizvodnja zasniva na prefabriciranim i tipiziranim komponentama.

Predavanje je kompilacija elaboracija-prezentiranja u nagrađenom radu za Kamberovića Ravan u Zenici (1983.) i stavova

projekantska metodologija stanovanje — skele s M. Sabolović,
urbanizam i. Čižmek — Bosanski Brod — 1986.

iznesenih u predavanju za poslijediplomante u Beogradu (1985. god.).

1987. Studija Razvoj racionalnog tipa stambene ćelije univerzalne primjene čija se proizvodnja zasniva na prefabriciranim i tipiziranim komponentama (128 stranica A4 formata), autori: mr. sc. Aleksandar Levi, mr. sc. Dubravka Marjanović Prolić, mr. sc. Đorđe Romić. Izdavači: Samoupravna zajednica nauke BiH — Institut za arhitekturu, urbanizam i prostorno planiranje Arhitektonskog fakulteta u Sarajevu).

2006. Recenzija rukopisa za knjigu Predarhitektura, autor: Zvonko Pađen.

2007. Izlaganje/predstavljanje knjige Predarhitektura, autor: Zvonko Pađen, izdavač: Školska knjiga, 2007.

2018. Recenzija rukopisa za knjigu Mala knjiga arhitekture, autor: Zvonko Pađen.

OSTALO

Povremeno, rijetko, ali kontinuirano, od 1970. do 1990. godine objavljivao u dnevnoj štampi i stručnoj periodici, sudjelovao u radu stručnih udruga, učestvovao na simpozijima i stručnim tribinama s posebnom pozornošću pratio i pokušavao sudjelovati u rješavanju problematike usmjerenja i unapređenja u stanogradnji. Zalagao se za kontinuitet u provedbi anonimnih arhitektonsko-urbanističkih javnih natječaja, na kojima je često sudjelovao, bilo kao autor, ili član ocjenjivačkog suda.

SUDJELOVANJE NA IZLOŽBAMA

1970. – 1980.

Sudjelovao na GOTOVO svim postavkama/ selekcijama Zagrebačkog likovnog salona.

1984., Sarajevo

Collegium Artisticum — izlagan rad Zeleno naselje u Zenici.

1986., Zagreb

Muzej za umjetnost i obrt. I. Maroević:

Zagrebačka arhitektura osamdesetih godina. N. Šegvić: Arhitektura na tlu Hrvatske 1945. – 1990. godine.

1987., Zagreb

U povodu Zagrebačke Univerzijade 1987. u Zagrebu i Ljubljani, postavljene su izložbe novijih arhitektonskih ostvarenja. U zagrebački postav pod nazivom *Zagreb, ah Zagreb* uvršten je i stambeno-poslovni kompleks Gredice u Zagrebu. Izložba je kasnije postavljena širom Jugoslavije, u Beču, Berlinu, mnogim europskim gradovima, New Yorku i drugdje.

BIBLIOGRAFIJA

- Auf Franić, Hildegard
3 nove srednje škole u Hrvatskoj
(Arhitektura, Zagreb 1990)
- Bajlon, Mate
Stanovanje — Tema 7
(Izgradnja, Beograd studeni 1985.)
- Grupacije (Izgradnja, Beograd, 1986.)
- Preporuka za stručno usavršavanje/stipendiju
(1986.)
- Dakić, Slavko
17. Zagrebački likovni salon bez nebodera
(Večernji list 29./30. 05. 1982.)
- Domjan, Žarko
17. Zagrebački salon
(Večernji list 29./30. 05. 1982.)
- Đorđe Romić — podaci o autoru i
karakterizacija rada, Hrvatska likovna
enciklopedija (Leksikografski zavod Miroslav
Krleža, Zagreb, 1996.)
- Cosmopolitan
Otvaranje butika Imidž (Moskva, veljača 1995.)
- Fasenko, D.
Projekti — misli, sluh; Projektomanija
(Moskva, siječanj 1995.)
- Golijanin, Grujo Ideje, prostori, oblici
(Oko, Zagreb, 26. 2. 1976.)
- Knežević, Grozdan
Aspiracijski paradoks u naselju Sesvetski
Kraljevec (Arhitektura, Zagreb)
- Robna kuća u Kninu
(ČIP, Zagreb, prosinac 1971.)
- Učenje od krize (ČIP, Zagreb, ožujak 1987.)
- Višestambene zgrade
(Školska knjiga, Zagreb, 1989.)
- Knežević — Kordiš
Stambene i javne zgrade
(Tehnička knjiga, Zagreb, 1972.)
- Levi, Aleksandar
Intervju s Đorđem Romićem — Licem u lice
(Oslobođenje, Sarajevo, 30. siječnja 1982.)
- Maroević, Ivo
Zagrebačka arhitektura sedamdesetih godina
(Zagreb, 1982.)
- Odak, Tomislav Stambena arhitektura Đorđa
Romića — 17. Zagrebački salon arhitekture
(Arhitektura br. 182-183, Zagreb, 1982.)
- Pregled stambene arhitekture u Hrvatskoj
1945.–1991.
(Arhitektura, Zagreb 1989.–1991.)
- Hrvatska arhitektonska alternativa
(Zagreb 1986.)
- Preporuka zajednici umjetnika Hrvatske
(SAH, Zagreb, 20. svibnja 1991.)
- Premerl, Tomislav
Spomenik oslobodiocima Knina
(CIP, Zagreb, siječanj 1971.)
- Šegvić, Neven
Stanje stvari — jedno viđenje
(Arhitektura, Zagreb 1989.–1991.)
- Arhitektura na tlu Hrvatske 1945.–1985.
- Štraus, Ivan
Arhitektura Jugoslavije 1945.–1990. (Sarajevo,
1991.)
- Schröfl, Werner Ocjena rada nakon trogodišnje
suradnje
(Beč 22. 12. 1993.)
- Vida Art
Video intervju s arhitektom Đ. R.
(16. 09. 2025.)
- Slobodna Dalmacija
Arhitekt iz Zagreba... bolje vidi nego čelnici
Knina i Šibenika...
(Zdravko Pilić / Šibenski list, 06. 11. 2025.)

